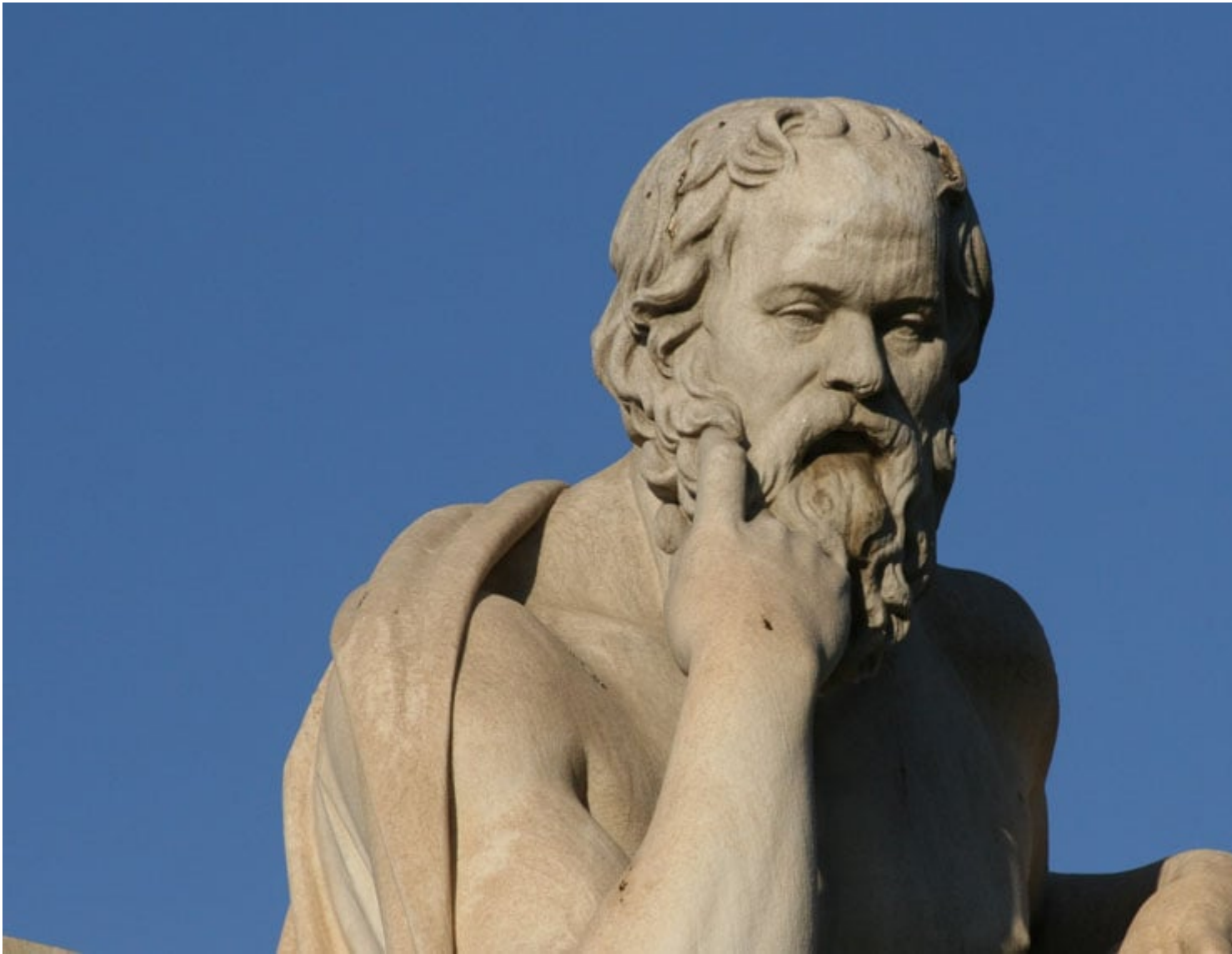

22 Ιανουαρίου 2017

Προτομές Αρχαίων Ελλήνων Φιλοσόφων: Ήταν πράγματι αυτοί; (Εύη Σαραντέα, Ζωγράφος)

/ [Πεμπουσία](#)

Image not found or type unknown

Σωκράτης

Οι γλύπτες της κλασικής και της ελληνιστικής εποχής (αρχές 5ου αι. - τέλη 1ου αι. π.Χ.), απέδιδαν στους ανδριάντες επιφανών (φιλοσόφων, ποιητών, ιατρών, ρητόρων, στρατηγών κ.ά.), ταπραγματικά τους χαρακτηριστικά, αλλά με κάποιες ιδεαλιστικές επεμβάσεις, διαφορετικού βαθμού σε κάθε μεμονωμένο έργο (Pollitt, 2006, σελ. 99). Μέσω αυτών των έργων, προβάλλονταν το πνεύμα των εικονιζόμενων προσώπων και εκφραζόταν έντονα ο δημόσιος ρόλος τους, προς μίμηση.

Κατά την κλασική εποχή, η έκφραση που χαρακτηρίζει τους φιλοσόφους είναι η ηθική τους σεμνότητα, η εμβριθεία, η αίγλη και το κύρος τους.

Περνώντας στην ελληνιστική περίοδο, το άγαλμα μεταδίδει επιπλέον μηνύματα στον θεατή, λειτουργώντας ως «ηθο-ποιός», προεκβάλλοντας συχνά βιογραφικά και ιδιαίτερα ψυχικά γνωρίσματα της προσωπικότητας. Ο τρόπος παρουσίασης ενός φιλοσόφου διαφοροποιείται, ανάλογα με τη Σχολή στην οποία ανήκει: Άλλοτε τονίζεται η πνευματική προσπάθεια και η αποφασιστικότητα (περιπτώσεις Στωικών), άλλοτε το κριτικό πνεύμα ή η μομφή (Κυνικοί), άλλοτε η κατακτημένη γαλήνη (Επικούρειοι).

Έκθαμβοι έμεναν οι Ρωμαίοι κατακτητές όταν πρωτοαντίκριζαν ελληνικές πόλεις. Μετά την επικράτησή τους, αμύθητης αξίας καλλιτεχνήματα ξεριζώθηκαν από τους ελληνικούς τόπους και μεταφέρθηκαν σαν λάφυρα, μαζικά, για να κοσμήσουν χώρους των κατακτητών. Η Ρώμη είχε μετατραπεί σε ένα απέραντο μουσείο ελληνικών καλλιτεχνικών θησαυρών (Κυριακίδης, 1986, σελ. 125-131).

Ο θαυμασμός και το δέος για τα ελληνικά έργα τέχνης, ώθησαν τους Ρωμαίους και σε παραγωγή αντιγράφων των αυθεντικών έργων (Μπρούσκαρη, 2011, σελ. 3). Οι σωζόμενες εξάιρετες προτομές αρχαίων Ελλήνων επιφανών, που κοσμούν μουσεία σε όλον τον κόσμο, δεν είναι παρά αντίγραφα, συνήθως μαρμάρινα, των αυθεντικών ορειχάλκινων αγαλμάτων. Οι αρχαίοι Έλληνες δεν έστηναν προτομές, αλλά τιμητικούς ανδριάντες από χαλκό. Προτομές επί ρωμαϊκής κυριαρχίας, συχνά παράγγελναν Ρωμαίοι σε Έλληνες γλύπτες, επειδή ολόκληρο το άγαλμα κόστιζε (Smith, 2009, σελ. 23, 147). Τα χάλκινα αρχαιοελληνικά πρωτότυπα αγάλματα, χάθηκαν ατυχώς, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, εξ αιτίας της επαναχύτευσης και ανακύκλωσης του χαλκού.

Στο ερώτημα «αν ήταν πράγματι Αυτοί», αν δηλαδή, η αρχαία γλυπτική απόδοση ανταποκρινόταν στην πραγματική όψη τους, η απάντηση δεν είναι ίδια για όλους τους εικονιζόμενους: Ορισμένοι παρουσιάζονται με τα φυσιολογικά τους

χαρακτηριστικά σε μεγάλο βαθμό, άλλων η απεικόνιση είναι φανταστική, και άλλοι αποδίδονται στο γλυπτό με τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά, αλλά σε ιδεαλιστική δομή. Εάν επομένως δεν πρόκειται για επινοημένη μορφή – και βεβαίως δεν έχει γίνει λάθος στην ταύτιση του προσώπου – μας επιτρέπεται να υποθέσουμε ότι η μορφή των γλυπτών τους θα πρέπει να ήταν αναγνωρίσιμη, τουλάχιστον παρόμοια με την πραγματική τους όψη.

[συνεχίζεται]

Πηγή: Διεθνές Φιλοσοφικό Forum [«Ανάδρασις»](#), Εύη Σαραντέα, «Εκείνων όψεις»